

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME MONUMENT DES FACADES ET TOITURE DE L'ANCIENNE MEUNERIE MOULART SISE QUAI F. DEMETS 23 A ANDERLECHT.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT INSCIJFING OP DE BEWAARLIJST ALS MONUMENT VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN DE VOORMALIGE MAALDERIJMOULART GELEGEN F. DEMETSKAAI 23 TE ANDERLECHT.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 7 et 8;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikels 7 en 8;

Vu la proposition de la Commission Royale des Monuments et des Sites de la Région de Bruxelles-Capitale du 9 juin 1994;

Gelet op het voorstel van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 9 juni 1994;

Sur la proposition du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et les Sites dans ses attributions;

Op de voordracht van de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Monumenten en Landschappen;

Après en avoir délibéré,

Na beraadslaging,

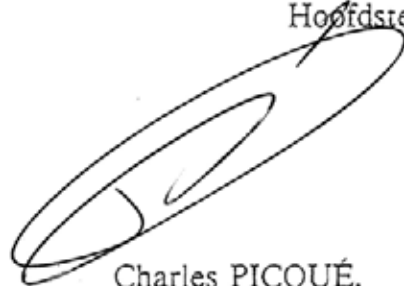
ARRETE :

Article unique :

Conformément aux dispositions des articles 7 et 8 de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, nous autorisons l'ouverture de la procédure d'inscription sur la liste de sauvegarde comme monument, en raison de leur valeur historique, esthétique, sociale et technique, précisée dans la notice annexée au présent arrêté, des façades et toiture de l'ancienne Meumerie Moulart sise quai F. Demets 23 à Anderlecht, connues au cadastre d'Anderlecht, 4ème division, section B, 2ème feuille, parcelles n°s 83v2, 83s2, 83 t2.

Bruxelles, le 13/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Charles PICQUÉ.

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Logement, de l'Environnement, de la conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau et des Monuments et des Sites.

BESLUIT :

Enige artikel :

Overeenkomstig de bepalingen van artikelen 7 en 8 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, verlenen wij de toelating voor de opening van de procedure tot inschrijving op de bewaarijst als monument, omwille van hun historische, esthetische, sociale en technische waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan dit besluit, van de gevels en de bedaking van de voormalige maalderij Moulart gelegen F. Demetskaai 23 te Anderlecht, bekend ten kadaster te Anderlecht, 4de afdeling, sectie B, 2de blad, percelen nrs 83 v2, 83 s2, 83 t2.

Brussel, 13/4/95.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME MONUMENT DES FACADES ET TOITURE DE L'ANCIENNE MEUNERIE MOULART SISE QUAI F. DEMETS 23 A ANDERLECHT.

DESCRIPTION SOMMAIRE ET JUSTIFICATION DE L'INTERET SELON L'ARTICLE 2, 1° DE L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993

Vu pour être annexé à l'arrêté du

13/4/95

Bruxelles, le 13-4-95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Logement, de l'Environnement, de la conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau et des Monuments et des Sites.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT INSCIJFING OP DE BEWAARLIJST ALS MONUMENT VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN DE VOORMALIGE MAALDERIJMOULART GELEGEN F. DEMETSKAAI 23 TE ANDERLECHT.

BEKNOPT BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN HET BELANG VOLGENS ARTIKEL 2, 1° VAN DE ORDONNANTIE VAN 4 MAART 1993.

Gezien om bij het besluit van 13/4/95 te worden.

Brussel, 13-4-95

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN.

PROPOSITION D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE EN TANT QUE MONUMENT DES FAÇADES ET DE LA TOITURE DE L'ANCIENNE MEUNERIE MOULART.

Commune : ANDERLECHT

Adresse : Quai F. Demets, 23

Références cadastrales : 83 v2, 83 s2, 83 t2, Anderlecht, 4ème dép., sect. B, 2ème feuille (1992).

DESCRIPTION SOMMAIRE DU MONUMENT

Ancienne meunerie constituée de deux bâtiments industriels construits en 1903 (architecte inconnu) et 1940 (architecte : Max Manfroid) à la demande de la firme Moulart.

Bâtiment principal en brique construit en 1903, légèrement en retrait par rapport à l'alignement et parallèle au canal.

Imposante construction de 10 travées et 5 niveau + grenier sous un toit plat. Juste derrière, parallèle au bâtiment principal, un bâtiment plus petit mais similaire de 6 travées et 5 niveaux + grenier sous trois bâtières (construction de 1940). Les façades des deux bâtiments présentent une structure identique.

Rez-de-chaussée en rustique, dont chaque travée est ajourée d'une fenêtre rectangulaire pourvue d'un larmier en pierre bleue.

Dans le bâtiment principal, porte à la travée extrême gauche de la façade avant.

Façades rythmées par des bandes lombardes renforçant la maçonnerie sur les 4 étages et reliées juste sous le toit par une frise cintrée. Par travée et par étage, une fenêtre bombée sous un larmier en pierre bleue.

Le bâtiment datant de 1903 possède une corniche avec entablement surélevé couronnant les trois travées de droite et la façade de droite. Cette différence de hauteur suggère une tour d'angle.

Les travées du bâtiment datant de 1940 sont groupées deux par deux sous un toit en bâtière. Du côté du canal, cette disposition crée trois toits à rampants droits sous pinacle. A l'arrière, deux pignons et un toit central à rampants droits sous pinacle.

A l'étage des combles, chaque pignon est ajouré d'une fenêtre bombée. Façade arrière aveugle.

Toutes les fenêtres sont pourvues d'encadrements industriels en métal.

A la fin des années '80, les façades frontale et latérale du bâtiment principal furent recouvertes de bardages et d'une couche de ciment, dont l'effet n'est pas heureux.

Les bâtiments sont quasiment vides, surtout aux étages.

Intérêt présenté par le monument selon les critères définis à l'article 2. 1° de l'Ordonnance du 4 mars 1993, relative à la conservation du patrimoine immobilier.

La valeur historique, esthétique, sociale et technique de ce monument telle que stipulée dans l'ordonnance susmentionnée peut être décrite comme suit :

La meunerie Moulart est l'une des trois meuneries dont les bâtiments existent encore à Bruxelles. Ce n'est pas par hasard qu'elle se trouvait à Anderlecht, le long du canal qui permettait d'acheminer les céréales du nord à la meunerie. C'est d'ailleurs pour la même raison que des brasseries s'étaient installées dans les environs. Au XIXème siècle, Anderlecht se distinguait par l'implantation de grandes industries, contrairement à d'autres communes industrielles de Bruxelles. La meunerie en est un exemple éloquent.

Les façades sont remarquables sur le plan typologique. Leur verticalité et leur caractère imposant sont typiques des meuneries, où l'approvisionnement, le broyage et les commandes se succédaient de haut en bas. L'unité des deux bâtiments est remarquable malgré les 37 ans qui séparent les deux phases de construction. L'adjonction de 1940 a respecté l'homogénéité de l'ensemble et accentué sa monumentalité.

Les façades constituent un chef d'oeuvre architectural. Pour la robustesse, le choix se porta sur un mur à bandes lombardes. La façade fut réalisée en briques (pour des raisons financières), ce qui crée une grande expressivité accentuée par l'élégant motif de la frise cintrée. Le rythme ainsi généré et la frise évoquent une architecture rationaliste d'influence néo-classique et romane. L'ébauche de tour angulaire rappelle surtout une fortification médiévale. La meunerie était l'un des *palais industriels* de la bourgeoisie du XIXème siècle.

La combinaison esthétique/fonctionnalité et ornement/sobriété est remarquable. Ces façades doivent être protégées et restaurées dans leur état initial.

VOORSTEL TOT INSCRIVING OP DE BEWAARLIJST ALS MONUMENT VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN DE VOORMALIGE MAALDERIJ MOULART.

Gemeente : ANDERLECHT

Adres : F. Demetskaai 23

Kadastrale gegevens : 83v2, 83s2, 83t2, Anderlecht, 4de afd., sekt. B, 2de bl. (1992)

Korte beschrijving van het monument :

Voormalige maalderij bestaande uit twee industriële gebouwen uit 1903 (architekt onbekend) en 1940 (architekt Max Manfroid) opgetrokken in opdracht van de firma Moulart.

Iets achteruitgeschoven tov. de roolijn en parallel aan het kanaal, bakstenen hoofdgebouw uit 1903. Imposante konstruktie van 10 trav. en 5 bouwlagen + zolder onder plat dak. Hierachter, parallel aan het hoofdgebouw, kleiner maar gelijkaardig gebouw van 6 trav. en 5 bouwlagen + zolder onder 3 zadeldaken (konstruktie uit 1940). De gevels van de twee gebouwen hebben eenzelfde struktuur.

Gelijkvloers in rustika met één rechthoekig raam met lekdrempel in blauwe steen per travee. In het hoofdgebouw, deur in de uiterst linker trav. van de voorgevel.

Gevels geritmeerd door lisenen die over de 4 verdiepingen het metselwerk verstevigen en net onder dak verbonden zijn door een boogfries. Per trav. en per verdieping, één steekboograam met lekdrempel in blauwe steen.

Aan het gebouw uit 1903, kroonlijst met entablement dat verhoogd is boven de drie rechter trav. en boven de rechter zijgevel. Dit hoogteverschil suggereert een hoektoren.

Aan het gebouw uit 1940 zijn de trav. twee aan twee gekoppeld onder een zadeldak. Aan de kanaalkant geeft dit aanleiding tot drie tuitgevels. Achteraan twee puntgevels en één centrale tuitgevel. Op de zolderverdieping, één steekboograam per geveltop. Blinde achtergevel.

Alle ramen hebben metalen, industriële raamkozijnen met roedenverdeling.

Tegen de voor- en zijgevels van het hoofdgebouw werd eind jaren '80 een metalen nep-gevel en een cementlaag aangebracht. Dit veroorzaakte een erg ongelukkig effect. De gebouwen staan bijna leeg, vooral op de verdiepingen.

Belang van het monument volgens artikel 2, paragraaf 1, van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

De historische, esthetische, sociale, technische waarde zoals vermeld in bovengenoemde ordonnantie kan als volgt worden omschreven :

De maalderij Moulart is één van de drie maalderijen waarvan de gebouwen in Brussel nog bestaan. Niet toevallig was zij in Anderlecht gevestigd, langs het kanaal waarijns het graan vanuit het noorden tot bij de maalderij kwam. Om dezelfde reden waren trouwens ook brouwerijen in deze buurt gevestigd. Anderlecht kenmerkte zich in de 19de eeuw door de implanting van grootschalige industrie, in tegenstelling tot de ander industriële gemeenten van Brussel. De maalderij is hiervan een knappe getuige.

De gevels zijn opmerkelijk vanuit typologisch standpunt. De vertikaliteit en het imposante karakter ervan zijn typisch voor het productieproces van maalderijen waarbij - van boven naar beneden- bevoorrading, malen en aandrijven elkaar opvolgden. De eenheid tussen de twee

gelijkvloers van de zalen, een terras met stenen balustrade die de verbinding vormt met de voormalige steenkoolopslagplaats.

- Loodrecht op het hoofdgebouw, uiterst rechts op het perceel en inspringend op de rooilijn de voormalige steenkoolsilo's. Smaller maar langer dan de machinezaal en gedeeltelijk vernield. Eén bouwlaag onder zadeldak met delen van de oorspronkelijke zinken dakbekleding. Verhoogde nok met ventilatiekleppen. Per travee één rechthoekig raam onder metalen lateien. Baksteen muren met kordons op plint in witte steen.

Zijkant met tuitgevel met dezelfde versiering, aan kanaalkant, in het verlengde van de balustrade van het terras gebouwd. Hier sporen van een luifel die de ingang beschermde waarlangs het rollend tapijt voor het vervoer van de steenkool vanaf aken en treinen binnenkwam.

Binnenin, een metalen loopbrug doorheen het hele gebouw. Deze maakte het mogelijk de wagentjes te laden en via een sousterrain de machinezaal te bevoorraden. Kelders met troggewelven in baksteen. Tegenwoordig gebruikt als stapelruimte voor het materieel van de M.I.V.B.

- Aan de F. Demetskaai een afsluiting. Links van de conciërgewoning een bakstenen muur met plint en afwerking in blauwe steen. Rechts een muurtje in metselwerk en steen, waarop bakstenen pilasters afgewerkt met blauwe steen onderbroken door smeedijzer traliewerk.

Belang van het monument volgens artikel 2, paragraaf 1, van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

De historische, technische en esthetische waarde zoals vermeld in bovengenoemde ordonnantie kan als volgt worden omschreven :

Deze elektriciteitscentrale is de enig overblijvende van het Brussels gewest en werd rond 1880 gebouwd voor de Brusselse Trammaatschappij. Ze kenmerkt zich door een knappe ruimtelijke organisatie en een architectuur van uitzonderlijke kwaliteit. De conciërgewoning, machine-/stookzaal en de steenkoolsilo's moeten beschermd worden met hun oorspronkelijke bedaking alsook het interieur van de machine-/stookzaal, de monumentale trap, het verbindingsteras en de afsluiting.

De centrale bevindt zich in een typische industriële omgeving. De elektriciteit werd in de machinezaal opgewekt dmv. vier elektriciteitsgroepen, elk samengesteld uit alternatoren en stoommachines die werkten op steenkool. De centrale werd dan ook langs het kanaal Brussel-Charleroi gebouwd waarlangs de steenkool uit Wallonië toekwam. Rechts van het terrein liep ook een spoorlijn die de centrale met het weststation of de *oelestatie* (steenkool-station) verbond. Om dezelfde redenen van makkelijk(e) aan- en vervoer kwamen ook vele andere activiteiten zich hier vestigen. Het ging steeds om erg grote bedrijven.

In deze typisch industriële omgeving heeft de centrale nog steeds een rol te vervullen. Om het geheel te verbouwen tot onderhoudsatelier van de M.I.V.B. heeft men alle machines en de mezzanine met schakelbord verwijderd. Toch sluit dit hergebruik goed aan bij de structuur van het complex. Een dergelijke rekonversie van oude gebouwen moet worden aangemoedigd. Intussen blijft het gebouw een waardevolle getuigenis van ons industrieel verleden.